

Lykky-uutiskirje 2/2011

Yhteiskunnallisen yrittäjyyden dialogifoorumin satoa

Lykky-hanke yhteistyöverkostoineen järjesti 12.–13.5.2011 dialogifoorumin yhteiskunnallisesta yrittäjyydestä Oulun POHTOssa. Dialogifoorumin tarpeellisuudesta ja ajankohtaisuudesta kertoo se, että kaksipäiväisen tilaisuuden yhteenlaskettu kävijämäärä ylitti 240 henkilöä. Yleisön kommenttien perusteella paikalle houkuttelivat nimekkäät puhujat sekä teeman ajankohtaisuus esimerkiksi omaan työhön liittyen. Elämäntapa-projektissa projektipäällikkönä toimiva Mira Kemppainen kertoi osallistuneensa viime syksynä Lykky-hankkeen järjestämään Vastuullinen johtaminen – arvot ja etiikka tiennäyttäjien -seminaariin, jonka innoittamana hän oli dialogifoorumissakin mukana.

Yhteiskunnallisen yrityksen toimintaympäristö

Ensimmäinen dialogifoorumin päivä oli suunniteltu yhteiskunnallisen yrittäjyyden tasot, tahot ja tahto -teeman ympärille. Tasoilla ja tahoilla tarkoitettiin yhteiskunnallisen yrittäjyyden lähestymistä niin valtion kuin paikallistenkin toimijoiden näkökulmasta. Laajaa näkökulmaa aihepiiriin toivat Oulun kaupunginjohtaja Matti Pennanen, yhteiskunnallisen yrittäjyyden foorumin puheenjohtaja, professori Pentti Arajärvi sekä työ- ja elinkeinoministeriön kehitysjohtaja Ulla-Majja Laiho. Konkreettisiin esimerkkeihin mentiin puolestaan päivän muissa esityksissä, joista Osuuskunta Yxpilän toimintaa käsitellyt puheenvuoro teki suuren vaikutuksen yleisöön. Osallistujat saivat ajankohtaista tietoa myös Ouluun suunnitella olevasta yhteiskunnallisesta yrityksestä.

Dialogifoorumin avauspuheenvuorossa Oulun kaupunginjohtaja Matti Pennanen kertoi kuntaliitoksen myötä syntyvästä uudesta Oulusta ja sitä kohtaavista haasteista. Pennanen toi esille muun muassa väestön alhaisen keski-ikä (34,5 vuotta), jonka vaikutuksia ei ole vielä tarpeeksi tiedostettu. Toisaalta eläkkeelle siirtyvien määrä tulee olemaan huomattavan suuri seuraavan kymmenen vuoden aikana. Toimenpiteitä tarvitaan erityisesti nuorisotyöttömyyden alentamiseksi. Dialogifoorumilta Pennanen odotti avauksia siitä, miten yhteiskunnallinen yrittäjyys voisi olla yksi keino uuden Oulun hyvinvoinnin turvaamisessa.

Jo torstain dialogifoorumipäivässä sivuttiin julkisten hankintojen ja hankintakriteerien tärkeyttä, ja esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön kehitysjohtaja Ulla-Majja Laiho piti tärkeänä hankintamenettelyn kehittämistä hyvinvointipalveluissa. Teemaan pureuduttiin syvällisesti seuraavan päivän yhteiskunnallisen yrityksen menestystekijät -teemassa. Kuntaesimerkkejä sosiaalisten kriteerien soveltamisesta julkisissa hankinnoissa kertoivat Espoon kaupungin hankintapalveluiden johtaja Timo Martelius ja Tampereen kaupungin SYS-projektipäällikkö Merja Vääntinen-Ala. Yleisön joukossa ollut Oulun seudun koulutuskuntayhtymän (OSEKK) hankinta-asiantuntija Riitta Berg pohti, miten OSEKK:ssa voidaan huomioida ja soveltaa sosiaalisia hankintakriteerejä. Niiden käyttöön OSEKK:ssa on jo ollutkin kokeiluja, mutta hankinta-aikataulut on koettu usein haasteellisena. Tampereen ja Espoon esimerkit kuitenkin osoittavat, että sosiaalisten kriteerien käyttöön julkisissa hankinnoissa on paljon erilaisia mahdollisuuksia.

Dialogifoorumissa yleisön ääni saatiin kuuluviin myös äänestysmenettelyn avulla. Kysyttäessä, mille toimialalle yhteiskunnalliset yritykset erityisesti soveltuisivat, noin 83 prosenttia yleisöstä vastasi, ettei toimialalla ole merkitystä. Dialogifoorumin esityksissä tuli kuitenkin usein esille yhteiskunnallisen yrittäjyyden mahdollisuudet sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä laajemminkin hyvinvointipalveluissa. Tämä on ymmärrettävää, sillä kyseisten palvelujen tarve tulee kasvamaan entisestään mm. väestön ikääntymisen myötä. Lakisääteisten hyvinvointipalvelujen turvaaminen on erityisen haasteellista julkisen talouden tilanteen ja väestön ikärakenteen vuoksi, kuten Oulun apulaiskaupunginjohtaja Sinikka Salo totesi. Salo sekä BusinessOulun johtaja Juha Ala-Mursula peräänkuuluttivatkin toimintamallien monipuolisuutta, yhteistyötä niin yrittäjien kuin eri sektorien toimijoiden välillä sekä uusia innovaatioita palvelujen tuottamiseen.

Siitä, voisiko yhteiskunnallinen yritys olla tällainen uusi innovaatio, käytiin vilkasta keskustelua. Toki yhteiskunnallista yritystoimintaa on ollut aiemminkin, mutta eri nimillä kutsuttuna. Professori Pentti Arajärvi nosti esille

WWW.LYKKY.FI

Tiina Huotari, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö, Oamk, Professorintie 5, 90220 Oulu, 050 595 8556, tiina.huotari@oamk.fi
Jaana Männistö, CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieska, Vierimaantie 7, 84101 Ylivieska, 044 449 2746, jaana.mannisto@centria.fi

yhteiskunnallisen yrittäjyyden pitkän perinteen. Suomessa merkittävää tämän tyyppistä toimintaa ovat olleet esimerkiksi kuluttajaosuuskunnat, joiden tavoitteena ei niinkään ollut merkittävä voitto, vaan kohtuuhintaisten tuotteiden tuottaminen jäsenilleen. Sekä Ulla-Maija Laiho että Nuorten Ystävät ry:n pääsihteeri Marja Irla totesivat yhteiskunnallisen yrittäjyyden istuvan luontevasti järjestöjen toiminnan yhteyteen silloin, kun palvelutuotannon yhtiöittäminen on ajankohtaista, ja järjestölähtöistä auttamistyötä halutaan jatkaa yleishyödyllisenä toimintana.

Tulevaisuuden näkymiä ja arvolähtöisyyttä

Dialogifoorumin yksi keskeisimmistä huomioista oli se, että yhteiskunnallinen yritys on yritys muiden joukossa. Sen toiminnan tulee olla liiketoimintaa, ei hyväntekeväisyyttä. Yhteiskunnallisen yrityksen määrittelyn kriteereinä on pidetty yhteiskunnallisen hyvän tuottamista ja voitonjaon rajoittamista. Voitonjaon rajoittamisella tarkoitetaan, että yritys käyttää voitostaan enemmän kuin puolet toiminta-ajatuksensa edistämiseen, mitä Ulla-Maija Laihon mukaan voidaan pitää erittäin merkittävänä rahoituspanoksena ja takeena palvelujen kehittämiseksi. Yhteiskunnallista yritystä koskeva määrittelytyö on kuitenkin vielä kesken, ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteiskunnallisten yritysten työryhmä on ehdottanut sen tarkempaa määrittelyä. Ulla-Maija Laiho totesi yhteiskunnallisen yrittäjyyden kentällä olevan tällä hetkellä myös hyvin aktiivista omaehtoista kehittämistoimintaa, joka vie liiketoimintamallin kehittämistä eteenpäin. Lisäksi valtionhallinnon kannanottoa mallin kehittämistyöhön odotetaan.

Vaikka yhteiskunnallisen yrittäjyyden nykytilan ja käsitteen määrittely nähdään olevan vielä epäselviä, sen tulevaisuuteen suhtauduttiin ainakin osin luottavaisin mielin. Useissa puheenvuoroissa korostui havaittu asennemuutos erityisesti nuorissa ikäluokissa, joiden elämänvalinnoissa eettisyys ja arvopohjaisuus näyttäytyvät selkeämpinä kuin aiemmilla ikäluokilla. Suomalaiset nuoret suhtautuvat myös hyvin kriittisesti yritysten

”päälleimattuun” vastuullisuuteen ja vaativat todellista yhteiskuntavastuuta (Kaleva 7.5.2011). Professori Pentti Arajärvi pohtikin puheenvuorossaan taloudellisten ja muiden arvojen välistä suhdetta ja sitä, määrittävätkö taloudelliset arvot aina toimintaamme. Dialogifoorumin osallistuja ja yrittäjänä toimiva Markku Vehkaoja kommentoi, että oli liiketoimintamalli mikä tahansa, arvot ovat tärkeällä sijalla. Tämä korostuu erityisesti pienillä yrityksillä, joilla arvoina voivat olla esimerkiksi työntekijöistä huolehtiminen ja asiakkaiden palveleminen hyvin. Arvot eivät ole siis vain yhteiskunnallisia yrityksiä luonnehtiva piirre.

Omat arvot ovat olleet vaikuttamassa myös dialogifoorumiin osallistuvan Heidi Lumpeen työelämän valinnoissa. Lumme toimii tällä hetkellä Katoppa-asukastuvalla projektipäällikkönä ja on ollut mukana Ouluun perustettavan yhteiskunnallisen yrityksen suunnittelutyössä. Hän osallistui myös Lykky-hankkeen Vastuullinen yrittäjyys hyvinvointialalla -koulutukseen viime vuonna ja sai sieltä lisää innostusta asiaan. Lumme arvioi, että keskeistä on arvojen hyödyntäminen ja näkyväksi tekeminen liiketoiminnassa. Hän kokee myös tärkeänä avoimen keskustelun eri liiketoimintamalleja edustavien tahojen välillä. Vastakkainasettelu ilman keskinäistä vuorovaikutusta ei hyödynnä ketään.

Yleisöäänestyksen perusteella dialogifoorumi onnistui mainiosti. Kokonaisarvosanan hyvä tai erinomainen antoi 86 prosenttia osallistujista. Yleisön joukosta haastatellut Mira Kempainen, Riitta Berg sekä Heidi Lumme kokivat seminaaripäivän annin omalle työlleen antoisana ja virikkeellisenä. Myös koko yleisöstä dialogifoorumin hyödyllisyyden työlleen ja toiminnalleen arvioi olleen hyvä tai erinomainen torstaina 69 ja perjantaina 76 prosenttia. Tästä on hyvä jatkaa!

Dialogifoorumin esitykset ja yleisöäänestysten tulokset saa osoitteesta www.lykky.fi.

WWW.LYKKY.FI

Tiina Huotari, Sosiaali- ja terveystieteiden yksikkö, Oamk, Professorintie 5, 90220 Oulu, 050 595 8556, tiina.huotari@oamk.fi
 Jaana Männistö, CENTRIA Tutkimus ja kehitys, Ylivieska, Vierimaantie 7, 84101 Ylivieska, 044 449 2746, jaana.mannisto@centria.fi